

לונדון, 17.8.36

למרכז המפלגה -

בחדשים המסורפים והאיומים האלה לא היה לי זה כמה יום מסורף ומייגע כיום, ודווקא משום כך יש לי רצון לעמוד על הוויכוח שנחקיים ב-30 ליולי בשאלת העבודה העברית במושב - זהו אולי הדבר החשוב והחיובי ביותר שיש לנו ברגעים אלה.

כשקראתי את הפרוטוקול הרגשתי נשיבת רוח קרירה ומרעננת ביום שרב מיגע. לא מפני שכל הדברים שנשמעו בהתייעצות יש בהם כדי לרענן - אלא מפני נושא הדברים. כשאפשר לצאת לרגעים אחדים מהאטמוספירה של יריות ופצצות ופקידות ונכלים פוליטיים לאוויר העבודה במושב!

נדמה לי ששאלה הקשה המעסיקה הרבה חברים, וביחוד את גרובבסקי אינה השאלה. לא נמצא עכשיו פתרון למה שיהיה כשחשקט הארץ והאכרים ישובו לסורם. לא עכשיו נחליט מה נעשה אז. איני רוצה בזאת להתעלם מהסכנה שעומד עליה גרובבסקי - היא ישנה והיא חמורה. אין לי כל אמונה בבעלי חשובה אלה מאונס. אולם נראה לי שמרכז הכובד מונח בשאלה מה נעשה בינתיים: הנדע לבצר את עמדותינו כל עוד יש אונס מן השמים להעסיק פועלים יהודים. אם נדע - תהא אולי זו החשובה לשאלת גרובבסקי, אם לא חשובה מלאה הרי חשובה חלקית.

תקופת-בינים זו - שאני חושש לא תהא כל כך קצרה, כי איני רואה עדיין קץ המהומות - מחייבת קודם כל אותנו. אם אנו רוצים להתבצר במושב - עלינו להתחיל מעצמנו. ואני רואה כתפקיד

ראשון - הרמת טיב העבודה, חינוך פועל חקלאי מנוסה ויודע מלאכתו, תפיסת העבודות הקבועות, קביעות הפועל במקום, בקצרה - כיבוש הפועל לעבודה כתנאי ראשון לכיבוש העבודה ע"י הפועל. ולשם כך - מדריכים ותיקים ומשרדים קבלניים.

במלחמתנו על העבודה במושבה יכריע לא רק המצאו של פועל הזקוק לעבודה, אלא גם - ולא פחות - המצאו של פועל היודע את העבודה. אם יש לנו כיום, לפי דברי נטע, 8000 פועלים בעבודה חקלאית - יש לנו רכוש פוטנציאלי אשר, נדמה לי, לא היה לנו אף פעם, אבל זה לא יהיה רכוש ממשי אם לא נדע להפוך את הצבור הגדול הזה לפועלים חקלאים ממשי - ודבר זה, נראה לי, דורש כוחות עצומים מהתנועה. נסינו כמה פעמים לגייס את אנשי המשקים שלנו לחפקיד זה - איני יודע אם במצב המלחמה אפשר לדרוש מסובי אנשינו במשקים שילכו למושבה. אולם יש בקבוצים במושבה כוחות עבודה גדולים, יש משקים על יד המושבות, ועלינו למצוא דרך איך להעמיד כוחות אלה גם לרשות הדרכת הבודדים במושבה. אולי אני טועה - סוף סוף זה עשרים וחמש שנה שאיני עובד במושבה, אבל סבורני שזהו הדבר הראשון והחשוב ביותר.

דבר שני - הוא חינוך הסתדרותי ומפלגתי והרמת רגל העבודה החקלאית מבחינה אידיאולוגית - בקרב צבור הפועלים. הגברת ההכרה החלוצית, העמקת ההכרה שהעבודה החקלאית יש לה פרימט מוסרי ומדיני בתנועתנו. זוהי תביעה לא רק כלפי הפועל - אלא - לא פחות - כלפי המפלגה וההסתדרות. כי היא מחייבת פעולה חרונית רבתי במושבה. זכורני ש"באותם הימים" הייתי מביט על כל פועל שעזב את החקלאות והלך לעבוד בעיר או אפילו במושבה אבל

לעבודה לא חקלאית - כמעט כאילו עזב את הארץ. איני יודע אם בימינו אלה אפשר לנסוע בצבור הכרה זו. אבל אנו נערער הכרה זו גם בתוך אלה שהכרה זו מפעמת בלבם - אם החנועה כולה לא תהא שרויה באטמוספירה של עליונות העבודה החקלאית וכלי החנועה לא ישמשו את הצבור המושבתי במלוא יכולתם.

דבר שלישי - התקרבות לנוער שבמושבה. אין שעה יותר

כשרה לכך מזו. המאורעות בארץ, עמדתה של ההסתדרות, כיבושי ההנהלה הציונית (היו בכל זאת גם כיבושים כאלה), הסכנה המשותפת - כל אלה מכשירים את הלבבות. מסופקני אם פסקל או אפילו סמילנסקי ישתנו עכשיו ביסודם - אבל לב הנוער פתוח יותר, ואם כי חלק ממנו גרוע אולי מהוריו, הרי ברובו הוא נחון להשפעה, ואם נדע לרכוש אותו - ועכשיו הזמן - יהיה לנו לעזר רב אחר כך, כשחבר המהומות חוסר מעל ראש האכרים.

שלשה דברים אלה מחייבים התרכזות הפעולה המפלגתית

במושבות: הקמת סניף בכל מושבה, הפעלת הסניף, אקטיביזציה של הקבוצים בתוך צבור הבודדים, הספקת מדריכים בעבודה, גיוס מרצים מקומיים ומרכזיים, משיכת הנוער להסתדרות ולמפלגה.

מדברי שפרינצק אני רואה שהחברים האחרים האשימו את

קפלן ואותי בחוסר עזרה לביצור העבודה במושבה (כנראה מדברי החברים האלה הושמטו מהפרוטוקול הנדפס). איני יודע אם יש יסוד להאשמה זו - אבל בסרם שבאים בחביעות להנהלה יש לבוא בחביעות לעצמנו, כלומר להסתדרות. מאמין אני שיש יכולת הרבה יותר רבה להסתדרות בנידון זה מאשר להנהלה. אני אומר זה לא מפני שאני חבר בהנהלה ורוצה לגול מעליה טענות. יתכן שהטענות

צדקו. אני יודע שלקפלן יש סענות חזקות נגדי שלא עשיתי כלום להציל את ההטלה ממסגר בימי חירום אלה ולא נעניתי לתביעותיו להשיג אמצעים מיוחדים בשביל הצרכים הדחופים והחיוניים - הפוליטיים והאחרים, שהמהומות והאסונות הפוליטיים הסילו עלינו וקפלן צדק בחלונותיו. לצערי הרב לא הצלחתי בשדה זה - אם כי נסיחתי. אבל אם גם נצליח להבא - מסופקני אם ההנהלה תוכל להיענות בפירה הדרושה. אבל אני מאמין שההסתדרות ומוסדותיה יכלים באמצעים מצערים לעשות יותר מההנהלה באמצעים מרובים. משרדים קבלניים, קופות מלוה, בנק הפועלים, מועצת הפועלות, ניר, קרן לחוסר העבודה, חברת הבתים - כל אלה יכולים לעשות דבר-מה ממשי. איני מוכשר לתת עצות בנידון זה מרחוק - אבל אני מאמין שהשתרשותנו המתמדת במושבה תלויה קודם בהתבצרותנו הפנימית - התבצרות מקצועית, תרבותית - אידיאולוגית ומסקית.

בשורה השניה אני מעמיד היחסים עם האכרים - יחידים, ועדים חקלאים והתאחדות האכרים. עלינו לחתור לקראת חוזי-עבודה והסכמים קבועים - לסידור פירון העבודה, קבלת פועלים ופיסוריהם, קביעות, תנאים וכו'. זמן יותר נוח לאישור עבודה מאורגנת לא נמצא כל כך מהר. בשום תנאי אסור לנו להסתלק מהתביעה לעבודה עברית מלאה, אבל אין אנו צריכים להמנע מהסכמים גם אם במקום זה או אחר לא יכירו האכרים במאה אחוזים על הנייר. הדרך למאה אחוזים היא דרך ביצור הקיים. גם הסכם עבודה כתוב וחתום אולי לא יעמוד לנו כשתחזור ההזדמנות לנשל הפועל העברי - אבל אם נצליח בחדשי-המעבר לתת תוקף לעמדת ההסתדרות, להכרת עבודה מאורגנת, לקביעת יחסים נורמליים, יהא בזה אולי תריס חשוב בעתיד.

ובשורה השלישית אני מציע סידור היחסים עם ארגוני
פועלים אחרים, וקודם כל עם הפועל המזרחי ופועלי "האגודה",
ואם אפשר - גם עם ביתר, איני יודע מה קרה ביחסינו עם הפה"מ -
ואם בעטיו הוא או בגלל הזנחתנו אנו נחקלקלו היחסים. בשעת
חירום זו אולי אין זה מכריע - אבל בימים הקשים הצפויים
לנו עם "הנורמליזציה" יהיו יחסים אלו לרועץ גם לעבודה
העברית וגם לעמדת ההסתדרות. ואל נחמיץ את השעה.
נבצר עמדותינו עכשיו - ואשר ל"יום הפקודה" - יש לנו
פנאי לחשוב - או יותר נכון, אין לנו עכשיו פנאי ונחשוב אז -
ונחבצר בינתיים.

ד.ב.ג.